

הלכות הדרף היומי

מסכת נזיר

תוכן

- 1 פתיחה למסכת נזיר.....
- 2 נאמרו שמנה לאוין בנזיר בפרשה שם (במדבר פרק ו):.....
- 6 שיעורי איסורי נזיר.....
- 7 גדרה של נזירות.....
- 8 משך הנזירות.....
- 9 נזיר עולם.....
- 9 נזיר שמשון.....
- 9 קדושת הנזיר.....
- 10 א. כל כינויי נזירות כנזירות.....
- ב. האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה ... הריני כזה הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר.....
- 11 ג. הרי עלי ציפורים ... אינו נזיר.....
- 12 ד. האומר אהא הרי זה נזיר ... כגון שהיה נזיר עובר לפניו ... ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים ... דקאמר בלבנו.....
- 13 ה. בזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקא במילתא אחרינא.....
- 13 ו. זה אלי ואנוהו אנאה לפניו במצות אעשה לפניו סוכה נאה לולב נאה ציצית נאה אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרכנו בשיראין נאים.....
- 13

דף ב.

פתיחה למסכת נזיר

הזהירה תורה בפרשת נשא שהאומר הרני נזיר נעשה נזיר, ושלשה דברים אסורים עליו¹, א. אסור בנעשה מן הגפן ב. ובתגלחת שערותיו ג. ואסור להטמא למתים. דכתיב בפרשת נשא (במדבר פרק ו) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ או אִשָּׁה כִּי יִפְלֵא לְגֵדֵר נְזִיר לְהַזִּיר לָהּ. מִיַּיִן וְשִׁכָר וְיַיִר וְגו' כֹּל יַמֵּי נְזִירוֹ תֵּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ וְגו' עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא וְגו' לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמֵתָם וְגו'.

¹ ואסורים על שלושת מיני נזירים המבוארים להלן (נזיר לזמן ונזיר עולם ונזיר שמשון)

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

לאחר² שהשלים הנזיר את ימי נזירותו, הוא מגלח את שיער ראשו, ומביא שלשה קרבנות – כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים, וזה נקרא "תגלחת הטהרה".

ושוחט החטאת תחלה, ואחר כך העולה, ואח"כ שלמים ואח"כ מגלח, ואחר כך נוטל הכהן את הזרוע בשלה מן האיל, וחלת מצה אחת מן הסל, ורקיק אחד ונותנן על כפי הנזיר או הנזירה, ומניפן, ואחר כך הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים.

נזיר שנטמא למת בתוך ימי נזירותו, הרי זה סותר את כל הימים שמנה לנזירותו. לאחר שמטהר את עצמו מטומאתו, דהיינו לסוף שבעה ימים, הרי הוא מגלח את שערו ומביא קרבנות ביום השמיני, כבש לאשם, מלבד שתי תורים או שני בני יונה, אחד לחטאת ואחד לעולה, וזה נקרא "תגלחת הטומאה". אחר כך מתחיל הוא מחדש למנות את נזירותו כמניין הימים שקיבל עליו. וכל זמן שלא הביא קרבנותיו, אפילו זמן רב אחר מלאת ימי נזרו, כל דין נזירות עליו, וחייב מלקות אם עושה דברים האסורים על הנזיר כמו בתוך הזמן, עד שיביא קרבנותיו, ואז הותר בדברים שנאסר בהם.

כדכתיב (שם) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בִּפְתַע פְּתָאִים וְטָמָא רֵאשׁ נְזָרוֹ וְגִלַּח רֵאשׁוֹ בְּיוֹם טְהָרְתּוֹ וּגְוִי וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יָבֵא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנַי בְּנֵי יוֹנָה וְכוּ' אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וּגְוִי. וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ לְאִשָּׁם וּגְוִי וְזֹאת תֹּזְרַת הַנְּזִיר בְּיוֹם מְלֵאת יָמֵי נְזָרוֹ וּגְוִי וְהִקְרִיב אֶת קַרְבָּנּוֹ לַה' כֶּבֶשׂ בֶּן שָׁנָתוֹ תְּמִים אֶחָד לְעֹלָה וְכֶבֶשׂ אֶחָד בֵּת שְׁנֵתָה תְּמִימָה לְחַטָּאת וְאִיל אֶחָד תְּמִים לְשִׁלְמִים. וְסֹל מִצּוֹת סֹלֶת חֶלֶת בָּלוּלַת בִּשְׁמֵן וְרִקִּיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן וּמִנְחָתָם וְנִסְפִיָּהֶם. גִּלַּח הַנְּזִיר אֶת מוֹעֵד אֶת רֵאשׁ נְזָרוֹ וְלָקַח אֶת שְׁעַר רֵאשׁ נְזָרוֹ וְנָתַן עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים. וּגְוִי וְאַחַר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יַיִן.

עבר הנזיר על איזה דבר האסור כגון ששתה יין או גילח או טימא עצמו וכו', חוץ מה שעבר מן הלאוין והעשין המיוחדים בנזיר, עוד עבר על לאו דבל יחל, ולוקה שתיים³, משום לאו המיוחד לאותו איסור שעובר עליו ומשום לאו דבל יחל האמור בנזירי איסור. וגם עובר על עשה שנאמר (במדבר ל פסוק ג) לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה.

נאמרו שמנה לאוין בנזיר בפרשה שם (במדבר פרק ו):

א. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יִזִּיר חֲמִץ יַיִן וְחֲמִץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתָּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה. יזיר אינו אלא לשון פרישה, כלומר שלא ישתה הנזיר יין ושכר, ולא שרייתם, ולא חומץ שלהם⁴.

² רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה א – ד

³ ואם נטמא עובר על ארבעה לאוין, היינו כל יבא, ובל יטמא, ולא דבל יחל, ולא דבל תאחר כמבואר בל"ת רז רח

⁴ ספר המצוות להרמב"ם ל"ת רב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ב. וְעֵנָבִים לְחִים. הוזהר שלא יאכל גוף הפרי כגון ענבים לחים⁵. או בוסר⁶ או אפילו ענבים שהתליעו⁷ וכן ענבים שנתייבשו בחמה⁸ וכן ענבים קטנים שבין הגדולים שאינם רואים פני החמה שאינם מתבשלים⁹.

ג. וַיִּבְשִׂים לֹא יֵאָכֵל. הוזהר שלא יאכל ענבים יבשים הנקראים¹⁰ צימוקין¹¹. שלא תאמר הואיל ונשתנה שמם שנקראין צימוקים ולא ענבים הותרו, לפיכך ביאר הכתוב האיסור גם בהם. והרי זה לוקה¹².

ד. כֹּל יְמֵי נְזִירוֹ מִפֶּלֶא אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מִחֲרָצִים. הוזהר שלא יאכל פסולת הפרי כגון החרצנים¹³. ואע"ג¹⁴ שאינם ראויים לאכילה בפני עצמם¹⁵ ובכל איסורים שבתורה אינו חייב אם אינו ראוי לאכילה, כאן אסרתם התורה על אף כן¹⁶. שרה חרצנים במים

⁵ ל"ת רג רמב"ם נזירות פ"ה ה"ב והינוך מצוה שס"ט

⁶ עיין במאירי נזיר לד ע"ב דכ"ל להו בכלל לאו זה דענבים

⁷ עיין כס"מ שם ה"א דמשמע שהוא בכלל ענבים לחים

⁸ עיין קרן אורה נזיר לד ע"ב בד"ה גמ' לאיתווי עיין בהגרי"ז נזיר לד ע"ב

⁹ בגמ' נזיר לד ע"ב מרבינן שאף על בין הבינים חייב ופירש"י "אותו דבר הקרוש שבין הזג והחרצן שממנו נעשין שמרים" ועיי"ש בשיטה מקובצת.

¹⁰ ויין צימוקים לכאורה חייב עליו משום יין ולא משום לאו זה, שהרי דינו כיון אפילו לענין קידוש ונסכים עיין שו"ע או"ח סי' רע"ב סעי' ו' וכן משמע בנשמת אדם כלל לב אות ב ואע"ג שנעשה ע"י נתינת מים על הצימוקים וא"כ הרי הוא כיון מוזג שי"א שאין חייב עליו בנזיר דילמא יין צימוקים עדיף מיין מוזג וכמש"כ בשו"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' ע"ג (ועיין ברשב"ץ במאמר חמין שבסו"ס יבין שמועה עמ' לד, הובא בשו"ת מבי"ט ח"א סי' רנ"ב, ושו"ת מהרי"ט ח"ב או"ח סי' ב, ועי' כנה"ג או"ח תס"ב וברכ"י שם ס"ק ה, ועי' חכם צבי סי' קמ וגינת ורדים או"ח כלל ד סי' פ, ועי' שו"ת ישועות מלכו או"ח סי' יג) אמנם זה דוקא אם היה בצימוקים לחלוחית שאם ידרכו אותם ייצא דובשם כמבואר שם ברמ"א ולכמה דעות בעינן שלא יהיה יותר מפי ששה במים נגד הצימוקים (כמבואר שם במ"ב ס"ק מזו ושיש דעות דכל שיש בו מעט יין יין מקרי ועיי"ש בבה"ל) אבל אם הסר אחד מהתנאים לכאורה אינו חייב משום יין אלא משום לאו זה דצימוקים ונ"מ א. שלדעת הרמב"ם לא יהיה חייב אלא א"כ יש בו שיעור כמו ביין שנתערב בדבש כמבואר בל"ת רב. ב. אם בשתה יין זה ויין סתם אם חייב שתים או אחת ואכמ"ל.

¹¹ ל"ת רד

¹² רמב"ם נזירות פ"ה ה"ב חינוך מצוה שע

¹³ ל"ת רה

¹⁴ מנחת חינוך שסח אות מז

¹⁵ עיין נזיר ל"ד ע"ב תוס' ד"ה מחרצנים וכו', וכן מבואר בשבועות כ"ב ע"ב שבועה שלא אוכל חרצן בכמה וכו', כיון דלא מתאכיל בעיניה וכו' וכן עיין תוס' נזיר סוף דף לד ע"ב וז"ל "חרצנים זוג אסר רחמנא דאע"פ שאינן ראויין לאכילה" אמנם עיין קרן אורה נזיר דף לד ע"ב בתוד"ה מחרצנים שכתב דא"כ שאינם ראויים לאכילה כלל היבא דרשינן התם בגמ' לפרט הא איצטריך לגופיהו למימר שלוקים אע"ג שראויים לאכילה והביא מגמ' שבועות כב דעכ"פ ראויים לאכילה ע"י תערובת ולפי"ז לכאורה אם אכלם בפני עצמם לא יהיה חייב וצ"ע

¹⁶ ועיין בפרי מגדים יו"ד סי' ס"ה [משב"ז סק"א ד"ה נסתפקתין] ולפי"ד בחרצן דאינו ראוי לאכילה והידוש הוא, א"כ חילקו פטור ואינו חייב בכדי אכילת פרס, ונ"כ חצי שיעור מותר דלא הוי לאיצטרופי דג"כ חידוש הוא (מנחת חינוך שסח אות מז)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

עד שנתנו טעם במים. י"א¹⁷ שחייב עליהם משום לאו זה. וי"א¹⁸ שאינו חייב ומ"מ אסור מדאורייתא. וי"א¹⁹ שאינו אסור אלא מדברי סופרים.

ה. ועד זג לא יאכל שלא יאכל הזגים כלומר קליפת הענבים²⁰. ואע"ג שאינם ראויים לאכילה בפני עצמם ובכל איסורים שבתורה אינו חייב אם אינו ראוי לאכילה כאן אסרתם התורה על אף כן²¹. ולא נאסר אלא היוצא מן הגפן אבל הגפן עצמו דהיינו העלין והלולבין שהם ענפי הגפן²² ומי גפנים²³ והסמדר²⁴ הרי אלו מותרין לנזיר שאינו לא פרי ולא פסולת פרי אלא מן העץ הן נחשבין²⁵ ומותרים²⁶.

ו. פל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם אשר יזיר ליקוק קדש יהיה הוזהר שתער לא יעבור על ראשו²⁷ ובוזה נתחייב אף במצות עשה שנאמר גדל פרע שער ראשו שצוה הנזיר לגדל שער ונתווסף בוזה איסור להעביר שערו אפילו שלא

¹⁷ כן הוא להדיא בירושלמי נויר פ"ו סוף ה"א "וכל משרת ענבים לא ישתה אין לי אלא משרת ענבים משרת הרצנים מניין תלמוד לומר משרת וכל משרת לרבות כל המשריות למשרה" ולכאורה היינו כשיטת רש"י חולין צח ע"ב (מבואר באלה המצוות ל"ת רב) דס"ל דטעם כעיקר אינו דאורייתא בשאר איסורין אבל בנזיר שנאמר בו משרת הוא דין מיוחד ואסור מדאורייתא והו"א שרק במשרת ענבים קמ"ל שאף במשרת הרצנים אמנם אפשר דס"ל לירושלמי דהרצנים איצטרכי ריבוי מיוחד משום שאינם ראויים לאכילה והו"א שלא יאסרו משום טעם כעיקר קמ"ל אמנם צ"ע דלפי"ז כל דבר פגום ונותן טעם לפגם הוי לן לרבויה מהכא כמו דרבינן טעם כעיקר מהכא לכל איסורים לדעת החולקים על רש"י וצ"ע

¹⁸ היינו לשיטת ר' חיים מובא בספר אלה המצוות בל"ת רב אמנם אפשר כיון שאינם ראויים לאכילה א"כ הרי זה כניד הנשה שאין טעמו אסור מדאורייתא כיון שהוא כעין בעלמא או עכ"פ יהיה דינם כנותן טעם לפגם שאינו אסור מן התורה אמנם עיין בר"ב מקוואות פ"ז מ"ב שכתב בד"ה והתמד "הרצנים וזגים או שמרים שנתן עליהן מים" וא"כ ע"י נתינת המים נעשו ראויים לשתיה ולא הוי נותן טעם לפגם וודאי שנותנים טעם ואינם כניד שהרי מטעם שלהם נעשה התמד

¹⁹ כן דעת הרמב"ם כמבואר בל"ת רב עיי"ש ואפילו אם יש במים כזית בכדי אכילת פרס לא ילקה דחילוק פטור ואינו חייב בכדי אכילת פרס כיון שחידוש הוא אמנם לכאורה אם עשה ממנו תמד דהיינו ששרה הרצנים המים עד שייצא היין מתוכם יש לדון שיהיה חייב משום יין ולא משום טעם הרצנים שהרי לגבי ברכת בורא פרי הגפן אם נתן שלוש מדות מים ומצא ארבעה מברכים עליו כמבואר בשו"ע או"ח סי' רד סעי' ו שנחשב כיון מוזג וכן לענין נסך יש מחשיבים באופנים מסויימים אותו כיון וא"כ תליא בצורת השריה ובכמות היוצאת וצ"ע.

²⁰ ל"ת רו

²¹ מנחת חינוך שסח אות טז

²² אלו חומין רכין שבגפן (רש"י נויר לד ע"ב ד"ה עלין)

²³ והם המים היוצאים מהגפנים כשחותכין הגפן בימי ניסן, (כפתור ופרח פ' נד) [החייבים והפטורים בערלה]
²⁴ ענבים כיון שנפל הפרח וכל גרגיר נראה לעצמו קרוי סמדר (רש"י ברכות לו ע"ב ועיין אור זרוע ח"א הלכות ערלה חדש ושביעית סימן שכא בשם הערוך וז"ל "וסמדר פי" בין ליבלוב לבוסר ויוצא פרח תרגום ואפיק לבלבין" ועיין כפתור ופרח שם "סמדר פירש הר"מ ז"ל הוא הפרח שממנו יצא הפרי" ועיי"ש עוד ששלושים יום אחר שהוא סמדר נעשה בוסר ואכמ"ל)

²⁵ עיין צפנת פענח כאן שביאר שאין עובר עליהם כיון שאינם מן הגפן אלא הם גפן עצמו ולא משום שאינם ראויים לאכילה כיון שיש אופנים שהם ראויים ואפילו עומדים לאכילה וכתב שלפי"ז אם עירבם עם הרצנים כיון שאין דרכם לאכול הלולבים וכו' אלא ע"י תערובת והם הוי מין גפן מצטרפים לשיעור לזג כדי לחייב

²⁶ ערוה"ש שם סי' יג סעי' א

²⁷ ל"ת רט

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

בתער²⁸. ונזיר שגלח שערה אחת²⁹ לוקה בין בתער בין בזוג³⁰ (מספריים) וכן אם תלשה בידו לוקה. שנאמר תער לא יעבור על ראשו. וי"א³¹ שאינו חייב אלא אם כן קצצה מעיקרא כעין תער. וי"א³² שכל שקצצה ולא הניח כדי לכוף ראשה לעיקרה לוקה. ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, שכל מי שקיבל עליו נזירות ואפילו בזמן הזה אסור לגלח אפילו שערה אחת³³. ואם הניח ממנו כדי לכוף ראשה לעיקרה אינו לוקה שאין זה כעין תער³⁴.

ז. כָּל יְמֵי הַזֵּירוֹ לִיקָן עַל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֵא. הוזהר שלא יכנס באהל המת³⁵. ונזיר שנכנס לבית ושהה שם עד שמת שם המת³⁶. או שנכנס לאהל המת בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופתח גג התיבה מעליו מדעתו³⁷, הרי זה לוקה שנים, אחת משום לא יבא, ואחת משום לא יטמא, שהרי טומאה וביאה באין כאחת³⁸. נזיר שנכנס כדרכו לאהל המת אינו חייב אלא אחת, כיון שטומאתו קודמת לביאתו, שמעת שיכניס חוטמו או אצבעות רגליו נטמא. ואינו חייב משום ביאה עד שיבוא כולו, וא"כ הרי הוא כמחזיק את המת בידו וחוזר ונוגע שאינו חייב³⁹.

ח. לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לְאָחִיו וּלְאָחֹתוֹ לֹא יִטְמָא לָהֶם בְּמָתָם כִּי נִזְרָא אֶלְהִיו עַל רֹאשׁוֹ הוּזָהר שֶׁלֹּא יִטְמָא לַמֵּתִים⁴⁰. לא אסרה תורה את הנזיר בטומאה רק⁴¹ בטומאת מת בלבד⁴².

²⁸ מ"ע צב ספרי זומא פרשת נשא, הובא מילקוט שמעוני שם רמז תשי, סהמ"צ להרמב"ם עשה צב בשם מכילתא, ור"ל ספרי זומא הנ"ל, ועיין הערת ר"ח הלר שם בסהמ"צ שהוציא לאור, רמב"ם נזירות פ"ה הי"ב. ועיין תוס' לט ע"ב ד"ה ת"ר ופ"י הרא"ש שם. אך בפ"י הרא"ש נזיר סא. עי"ש שנזיר טהור מותר להעביר בסם, ועיין מנחת חינוך מצוה שעג שהביאו מהשטמ"ק והוכיח שאף על העשה לא עבר. ועיין בפ"י הרא"ש שם ובמנחת חינוך דמירי בסם שאינו חוזר ומצמיח אה"כ.

²⁹ והלכה למשה מסיני שלוקה גם בשערה אחרת אע"ג שבשאר מקומות שערה אחת לאו כלום היא וכמבואר בתוס' נזיר דף מ ע"ב (ערוה"ש שם סי' טו סעי' ג)

³⁰ ובזה חמור גילוח בנזיר מאיסור גילוח פאת הראש והזקן דהתם בעינן השחתה ולהכי אין חייב אלא על תער ולא על מספריים כעין תער משא"כ הכא בנזיר חייב אפילו על תלישת שיער מעיקרו כיון שלא נאמר בו לשון השחתה אלא תער לא יעבור ומרבינן כל מיני מעבירים ועוד דבנזיר מבואר עיקר המצוה גדל פרע שער ראשו שהמצוה שיניחנה לגדול וכל שעושה מעשה ומבטל הגידול עובר על לאו (ערוה"ש שם סעי' א ב)

³¹ תוס' נזיר מ ע"א ד"ה ובתער ועיין בערוה"ש שם סעי' ט שכן הוא נמי דעת הרמב"ם

³² לחם משנה בדעת הרמב"ם שם

³³ חינוך מצוה שעג

³⁴ רמב"ם נזירות פ"ה הי"א

³⁵ ל"ת רח

³⁶ וכל אלו לא חשיבי לאו שאין בו מעשה כיון דתחילה היה על ידי מעשה אף שהיה בהיתר. (מנחת חינוך – מצוה רע – אות א)

³⁷ שאם אינו מדעתו הוי אנוס ואינו לוקה שם (ערוה"ש סעי' יב) והיינו שהוא מסייע להסיר הגג כמו שכתבו התוס' נזיר מ"ג ע"א ד"ה כגון

³⁸ רמב"ם נזיר פ"ה הי"ח

³⁹ רמב"ם שם

⁴⁰ ל"ת רו

⁴¹ ערוה"ש שם סי' טז סעי' א

⁴² ואפילו טומאת מת, דוקא אם נטמא בטומאת שבעה, אבל על טומאת ערב אינו מוזהר כלל. (מנחת חינוך שם אות א)

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

ונוזר שנטמא למת טומאת שבעה⁴³, ואפילו לששה הקרובים שמותר לכהן הדיוט להטמא להם⁴⁴, הרי זה לוקה שתיים⁴⁵, אחת על האסור המיוחד בו, ואחת על האסור השווה בכל הנדרים, שהוא לא יחל דברו⁴⁶. נוזר טהור שטמא עצמו לוקה אף משום לא תאחר לשלמו שהרי איחר נזירות טהרה ועשה מעשה, וכן אם נדר בבית הקברות לוקה אף משום לא תאחר, הא למדת שהנוזר שטמא עצמו לוקה ארבע מלקיות משום לא יטמא ומשום לא יחל דברו ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבוא אם היתה ביאה וטומאה כאחת⁴⁷.

שיעורי איסורי נוזר

כל איסורי גפן מצטרפין זה עם זה, כיצד הרי שצירף ענבים לחים עם יבשים או עם בוסר וחרצן וזג ואכל מן התערובת כזית לוקה וכן אם אכלם זה אחר זה עד שאכל מן הכל כזית לוקה⁴⁸ אולם י"א⁴⁹ ששיעור שתית המשקים באיסורי נוזר הוא ברביעית. וי"א⁵⁰ ששיעורו הוא בכזית.

ולפיכך לענין צירוף השיעורים י"א⁵¹ שדווקא אוכלין מצטרפין לאוכלים, דהיינו זג ענבים חרצן ויין קרוש מצטרפים כיון ששיעורם שווה שכולם בכזית. אבל המשקין אינם מצטרפים לאוכלין אלא מצטרפים להדדי, ולכך אין חצי רביעית יין מצטרף לחצי

⁴³ וברמב"ם שם הוסיף "בין בטומאות שהוא מגלה עליהן כמו שיתבאר בין בטומאות שאינו מגלה עליהן" והקשו עליו ובתוכם במשנה למלך שבפ"ג מטומאת המת ה"ג כתב "לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנוזר מגלה עליה אינה דין תורה" עכ"ל ועיין בערוה"ש שם סי' מ"ז סעי' ג שהרמב"ם ס"ל שהל"מ כיון שאינו מפורש בתורה להדיא נקראים דברי קבלה ולהכי כתב שאינה דין תורה אבל פשיטא שיש עליהם מלקות מן התורה וכ"כ במנחת חינוך מצוה שעו אות ד.

⁴⁴ שהם אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו כמבואר בר"מ פ"ב מאבל (ואשתו אף בכהן אינה אלא מדרבנן ועיין לקמן אם מותר לו להטמאות לה)

⁴⁵ רמב"ם נזירות פ"ה ה"ח והט"ו

⁴⁶ יש מטמא ואינו עובר על כל יחל, כגון קמן שהדירו אביו ונתגדל, דאינו עובר על כל יחל כיון שהוא לא קיבל עליו בעצמו. ועיין בספר טורי אבן ראש השנה ד' ע"א בסוגיא דבל תאחר [ד"ה צדקות] דיש נוזר מטמא ואינו עובר על כל תאחר, כגון נגע וחזר ונגע בו ביום, דאינו מאחר על ידי טומאה השניה הנזירות טהרה, כי בלאו הכי טמא שבעה מחמת נגיעה הראשונה וברור ע"ש (מנחת חינוך שם אות ז)

⁴⁷ שם הכ"א

⁴⁸ מנחת חינוך שסח אות יח

⁴⁹ כך היא דעת הרמב"ם בפ"ה דנזירות ה"ב דס"ל שבכל מקום שיש לאו נפרד על השתיה כמו בנוזר שיש לאו מיוחד ליין וחומץ שיעורו ברביעית ושיעור אוכלים בכזית ובמקום ששניהם נכללים בלאו אחד כגון דם שיעור אוכלים ומשקים בכזית (שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' רנ"ג ד"ה והנראה לפענ"ד)

⁵⁰ דעת תוס' בנוזר לה ע"ב ד"ה ואינו ועיין במהר"ם שיק דס"ל לתוס' שכיון שהוקשו כל איסורי נוזר אהדדי הוי כאילו כתיב אכילה בכלהו ולהכי שיעור כולם גם המשקין בכזית ועיין בחידושי הגרי"ז נוזר לד ע"ב במשנה שם שכתב כעין זה

⁵¹ כ"כ שם בדעת הרמב"ם ועיין מנחת חינוך שסח אות יח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

זית ענבים אלא רק לחומץ ושיכר וי"א⁵² שגם במשקים שיעורם לחייב הוא בכזית ולפיכך מצטרפים משקין ואוכלין זה לזה להשלים השיעור לחייב⁵³.

ואינו אלא אם אכלם בתוך כדי אכילת פרס, דהיינו שמתחילת אכילת השיעור עד סופה לא שהה כדי אכילת פרס⁵⁴. אבל אם שהה יותר אינו לוקה, וכן ה"ה במשקין. וי"א⁵⁵ ששיעור המשקין הוא כדי שתיית רביעית⁵⁶.

גדרה של נזירות

ממה שנאמר לְנֹדֵר נְזִיר לְמַדְנוּ שֶהנזירות בכלל הנדרים⁵⁷ ומועילה שאלה לחכם, והאב מיפר נזירות בתו, והבעל מפר נזירות אשתו כמו בנדרים⁵⁸, אולם אין דינו שוה לשאר נדרים ששאר נדרים באים דרך מניעת דבר ושליטתו, כגון שאמר קונם דבר זה עלי כלומר שהוא עליו קדש שלא לאכלו או ליהנות ממנו, ואינו חל אלא על מה שהוא מזכיר בפרט ובאותו דבר אסור לעולם עד שישאל על נדרו, ואין לו מן הסתם זמן קצוב בנדרו.

אבל נזירות הוא בא דרך חיוב וקנין לעצמו שאומר הריני נזיר ומיד חל עליו נזירות לכל היוצא מן הגפן ולתגלחת ולאזהרת טומאה למתים ולדיני קרבנות נזיר ושאר דינין שבו אף על פי שלא הזכיר דברים אלו בפרט⁵⁹, וסתמו אינו נזיר אלא שלשים יום.

נתלבטו הקדמונים במהות גדר איסור נזיר, שכבר התבאר בפתיחה למסכת נדרים שהנדר הוא בדרך כלל איסור חפצא: הוא מייחס לחפץ את התוצאות הנובעות מאופי ההקדש – "דמיתסר חפצא עליה" לעומת זאת בבטאו את הנדר כשבועה. השבועה היא איסור גברא – "דקאסר נפשיה מן חפצא" והיא קושרת את הרצון ביחס לחפץ או

⁵² דעת רש"י ותוס' בנזיר לח ע"ב ד"ה ואינו וכן דעת המאירי שם לח ע"ב וכן הוא בתוספתא דנזיר פ"ד וכן הוא בר"ב ריש פ' ג' מינים שם שרק למשנה ראשונה שיעור משקים ברביעית אבל למשנה אחרונה אין שיעור ברביעית אלא שיעור משקין בכזית ודעת הרמב"ם שמכיון שלא הוזכרה במשנה דעת משנה אחרונה וכן בש"ס לא הוזכר לגירסת הרמב"ם שם א"כ ע"כ דלא ס"ל הכי (ערוה"ש שם סעי' יב) ועיין שו"ת חתם סופר או"ח סימן קכז

⁵³ ערוה"ש שם סי' יג סעי' ח

⁵⁴ לדעת הרמב"ם הוא שיעור הזמן הדרש לאכול שיעור של ג' ביצים ודעת התוס' והמור שהיא כשיעור ד' ביצים ובשל תורה הלך אחר המחמיר עיין או"ח תרי"ב ובמ"ב שם

⁵⁵ כן דעת הרמב"ם וחלקו עליו הפוסקים וכמבואר בערוה"ש יו"ד סי' פה סעי' לד ובשו"ע ונו"כ או"ח סי' תריב ערוה"ש שם סעיף ט

⁵⁷ מאירי נזיר ב.

⁵⁸ כמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רכ"ט סעי' ט כ"כ הרמב"ם רפ"ב מהל' נזיר מי שנדר בנזיר ונחם על נדרו ה"ז נשאל לחכם ומתירין לו נזירתו בדרך שמתירים שאר נדרים עכ"ל שם ודע שמה שכתוב בנוסח התרת נדרים שאנו נוהגין בגלילות אלו לאמרם בער"ה וכל מיני נזירות שקבלתי עלי ואפילו נזירות שמשון כו' נוסחא מוטעת היא שהרי נזירות שמשון אין לה התרה כלל והוא ש"ס ערוך והלכה פסוקה וכנז"ל בש"ך (פתחי תשובה שם ס"ק ו) ואפי' אסר על עצמו דרך קונם יין כגון שאמר קונם עלי יין אינו אסור אלא ביין ואף זה לא נאסר לו מתורת נזירות אלא מתורת נדר ואסור בו לעולם ומותר בשאר איסורי נזיר הואיל ולא אסר עליו את היין בלשון נזירות וכן אפי' צירף בקונמו כל היוצא מן הגפן ואפי' אסר כל פירות שבעולם עליו בקונם אם יגלה או יטמא למתים כל שבלשון קונם הוא אוסרם על עצמו אף על פי שפירט כל איסורי נזיר אינו נאסר בהם מתורת נזירות אלא מתורת נדר ואסור בהם לעולם

הלכות הדרף היומי

מסנת נזיר

ביחס למעשה. ולכן נדר יכול לחול רק על חפץ מוחשי, "דבר שיש בו ממש", ואין הוא יכול לחול על עניין מופשט, "דבר שאין בו ממש".

ויש להסתפק בנזירות מהו גדרו, אם הוא כנדר שאוסר היין ושער ראשו והמתים מלהיטמא עליו, או שזהו איסור גברא שאוסר על עצמו דברים הללו. ובשו"ת מהרי"ט (ח"א סי' נ"ג נ"ד) האריך בדבר זה וכתב לחדש דהוא כעין איסור גברא כמו שבועה, אלא שבשבועה אף דאסר נפשי' מהדבר, אין גופו עצמו נתפס בהשבועה, אלא איסורא הוא דרמי עלי', משא"כ לגבי נזירות דכתיב קדוש יהי', חל על גופו עצמו קדושה שמחמת זה אסור הוא באלו הדברים. אמנם מהר"י באסאן ז"ל מביא דנזירות הרי הוא כנדרים, שאוסר חפצים אלו עליו. ועיי"ש דיעה שלישיית די"א דהוא איסור גברא כמו שבועה.

משך הנזירות

יכול אדם לקבל עליו נזירות לזמן מסויים, אבל אין נזירות פחות משלושים יום, כלומר אם אמר אדם: "הריני נזיר" ולא פירש לכמה זמן הוא מקבל עליו את הנזירות, חלים עליו כל דיני נזירות לשלושים יום. ואף אם פירש בנדרו זמן שהוא פחות משלושים יום, הרי הוא נזיר שלושים יום. וטעם הדר ששערות ראשו של הנזיר נחשבים כגידול פרע, רק אחרי שגדלו שלשים יום⁶⁰. ולכן סתם נזירות שלשים יום⁶¹.

יכול אדם לקבל עליו כמה נזירויות, כגון שיאמר: "הריני נזיר שתים", או: "הריני נזיר שלש", ובכגון זה הוא חייב בשתיים או בשלש נזירויות, שכל אחת מהן היא שלושים יום, דהיינו שלסוף כל שלושים יום הוא מגלח את שערו ומביא את קרבנותיו, ומתחיל למנות נזירות שנייה.

⁶⁰ ספרי שם, נזיר ו ע"ב, סנהדרין כב ע"ב, ירושלמי נזיר פ"ו ה"ג, רמב"ם ביאת מקדש פ"א הי"א בכהן. ונחלקו במקור דין זה, כגמרא בבלי (נזיר ו ע"ב) נאמר שר' יאשיה למדו ממ"ש "קדש יהיה גדל פרע", שאין גידול פרע פחות ממנין "יהיה", ע"פ התוס' שם ד"ה שומע, [ועי' שיירי קרבן לירושלמי נזיר (פ"א ה"ג ד"ה כמה) שר"ל שמי שלמד מ"גדל פרע" אינו דורש "יהיה"], ובפהמ"ש להרמב"ם (נזיר פ"א) כתב שדרשה זו אינא אלא סימן וסמך, ועיקר הדבר הוא מקבלה, וכ"כ בפ"י הרא"ש (שם ה ע"א). ובירושלמי (נזיר פ"א ה"ג) אמרו ש"גדל פרע" משמעו כדרך שבני אדם מגדלים פרע, והוא שלשים יום. עיי"ש בקרבן העדה שם, ועיי"ש בשיירי קרבן.

⁶¹ ספרי שם, ור' יאשיה בברייתא נזיר ו ע"ב, וירושלמי נזיר פ"א ה"ג. ובפירוש המשניות לרמב"ם (נזיר מב ע"א) שסובר להיפך שסתם נזירות שלשים יום נלמד מדרשות אחרות [ועי' נזיר שם דרשת ר' יונתן ובירושלמי שם כמה דרשות אחרות] ומכאן לומדים שגידול פרע הוא שלשים יום. וז"ל הרמב"ם שם בפהמ"ש: "ולאחר שנתבאר אצלנו שסתם נזירות שלשים יום הרי השער שיהיה לו שלשים יום נקרא פרע". וכך משמע בנמ' במו"ק יט ע"ב וסנהדרין כב ע"ב, ורמב"ם ביאת מקדש פ"א הי"א.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

נזיר עולם

ויש עוד⁶² מין נזירות דהיינו נזיר עולם, כגון שאמר הריני נזיר עולם⁶³ או הריני נזיר כל ימי חיי, הרי זה נזיר עולם. ואסור בכל הדברים שנזיר אסור בהם. אך יש דין חדש שהוא מגלח ראשו בתער כל שנים עשר חודש, וכשהוא מגלח מביא שלשה הקרבנות שנזיר טהור מביא. ואם אינו רוצה לגלח אפילו אחר שנים עשר חודש הרשות בידו, רק אם הוא רוצה הוא מגלח, וכשמגלח מביא קרבנות⁶⁴.

נזיר שמשון

ויש עוד מין נזירות, והוא ג"כ הלכה מפני הקבלה דהיינו הלכה למשה מסיני, והיא נזירות שמשון⁶⁵. שמי שאמר הריני מקבל עלי נזירות שמשון הוא נזיר שמשון ואסור בתגלחת וביין לעולם, ואינו מגלח או מקצר שערו בתער רק אסור לעולם, ואינו מביא קרבן בשום פעם, ואסור רק בשני דברים דהיינו כל היוצא מן היין ותגלחת ככל נזיר, אבל נזיר שמשון⁶⁶ מותר ליטמאות לכל המתים כי כן הלכה למשה מסיני⁶⁷.

קדושת הנזיר

נאמר בנזיר (פסוק ה) קָדֹשׁ יְהִיֶה (פסוק ח) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ קָדֹשׁ הוּא לִיקְנוֹק אֵל⁶⁸ תדמה שרק בפעולותיו יתקדש, אבל בעצמותו אינו קדוש. לכן אמר "כל ימי נזרו קדוש הוא לה", כי הוא נעשה קדוש בעצמותו ונשגב במעלתו, כיון שהוא נפרד מן התאוות ונבדל מן המותרות, ונזהר מכל אלה הוא נעשה זך בחומריותו ונעלה בעצמותו. לכן אמר (פסוק ט) "וכי ימות מת עליו בפתע" – שלא היה צריך ליזהר מזה, כי הוא אנוס, "יביא וכו'".

⁶² מנחת חינוך שם אות יב

⁶³ ואם אמר הריני נזיר לעולם יש שיטות אם הוא נזיר עולם או דינו כנזיר לזמן קצוב, עיין ברמב"ם כאן פ"ג הי"א ובראב"ד בהשגתו ובנושאי כליהם

⁶⁴ והנה דעת התוס' נזיר ד' ע"א ד"ה נזיר עולם מיקל, דמיקל בתער דוקא מיקל שערו ואינו מגלח כל שערו ולא עביד הקפה כלל, ואסור לגלח ראשו הן מטעם נזיר והן מטעם הקפה רק מיקל, אבל רש"י שם (ד"ה הריני נזיר עולם) פירש דמגלח וכו', וכן נראה מדברי הרמב"ם פ"ג הי"ב, ושרי למיעבד הקפה. ונראה דהוא חיוב עליו, כמו תגלחת שהרה בנזיר כן זה גזרה עליו התורה דאם רוצה צריך לגלח לגמרי ולהביא קרבנותיו, וצ"ע. (מנחת חינוך שם אות יב)

⁶⁵ ואע"ג שבנזירות ואפילו נזירות עולם מהני שאלה לחכם נזיר שמשון אין נשאלין ולא מהני שאלה לחכם (רמב"ם כאן פ"ג הי"ד). ועיין בקומץ המנחה שם אות יד שכתב "ראיתי בספר לקט הקמח למהרמב"ם האגוז בהל' נזירות למהריק"ש סי' נ"ח (בסוף ספר הלכות קטנות ח"א) שהביא ששמע מפני הרב המובהק כמהרמב"ם בן הכיב ז"ל משם הרב בן מיגז ז"ל דהא דאמרינן נזירות שמשון אין לה התרה היינו דוקא היכא דכבר התחיל לנהוג בעצמו דין נזירות ובא לשאול מבית דין שיבקשו לו התרה, אבל אם קיבל נזירות עליו ועדיין לא נהג הנזירות, אז כשבא לבית דין והבית דין מוצאים לו פתח מתירין לו" עיי"ש ואי מצוי הבעל והאב להפך נזירות שמשון עיין במהרי"ט ח"א סי' ד' שפלפל בזה, ומובא במשנה למלך כאן פ"ב ה"ו. ועיין מנחת חינוך שם אות יד שפשוט דג"כ קטן מופלא סמוך לאיש יכול גם כן להזיר בנזירות שמשון כמו נזירות, וגם האב יכול להזיר לבנו הקטן בנזירות שמשון ועיין שו"ת מנחת יצחק ח"ה סי' פ

⁶⁶ עיין ל"ת רב בפרטי דין נזיר שמשון

⁶⁷ רמב"ם שם פ"ג הי"ג יד

⁶⁸ משך חכמה שם פסוק ח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

(פסוק י) ועשה וכו' (פסוק יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש". פירוש, כיון שהוא איש קדוש ורום המעלה צריך להביא כפרה על שאירע שמת איש באהלו. וכמו דאמרו במכות (יא, א) בהא שיושב הרוצח עד מות הכהן הגדול, דהוי להו למיבעי רחמים על דורם ולא ביקשו. והנזיר מעלתו כמעלת הכהן הגדול, שלשניהם "נזר אלקיו על ראשו" (פסוק ז), וזה "אשר חטא על הנפש" – שמת. ולכן אף אם אירע לו מת מצוה מביא קרבן,

ויש לדעת⁶⁹ שתכלית הנזירות בא לשני אופנים, א' כדי להתקדש ולהשיג רוח הקודש וכלשון הנביא (עמוס פרק ב פסוק יא) וְאֶקִּים מִבְּנֵיכֶם לְנָבִיאִים וּמִבְּחֹרֵיכֶם לְנָזִירִים וְגו', הרי שענין אחד הוא, ועל זה כתיב להזיר לה', שהוא מופרש לגבוה, והב' כדי להבדל מניאוף כדאיתא ריש מסכת סוטה הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, וזה התכלית פעמים בא על מקרה שקפץ עליו איזה הרהור כעובדא שבא לפני שמעון הצדיק ונודר בנזירות סתם ל' יום, ופעמים בא בשביל שעלול להכשל בעריות מפני טבעו, על כן מזיר עצמו לעולם והוא נזירות שמשון. והנה לתכלית הראשון מבואר טעם שלש אוהרות שבפרשה, דיין ותגלחת בא להפרישו מתאות עולם הזה, וטומאת מת בא להפרישו מעצבות שמונע גם כן מרוח הקודש שאינו בא אלא מתוך שמחה של מצוה, אבל לתכלית השני אין טעם להפרישו ממת, ואדרבה יטמא במת ויזכור יום המיתה ויפרוש מעבירה, מש"ה בא זה המקרא כל ימי נזרו בכל אופנים שהוא נזיר סתם, בין שנדר בשביל רוח"ק בין בשביל להפריש מעבירה, מכ"מ קדוש הוא לה', צריך להתקדש וממילא יהי פרוש ממת ומעצבות, מה שאין כן הזירו, שהוא מפרש, יש בזה נפקא מינה אם בא בשביל רוח הקודש הרי זה קדוש ומוזהר, אבל יש עוד אופן הזירו שהוא נזיר לעולם בנזירות שמשון, אין צריך להתקדש ואינו מוזהר על טומאת מת

א. כל נינויי נזירות כנזירות

כבר התבאר במסכת נדרים דף ב. שעיקר הנדר השבועה והנזירות אינו תלוי אלא בלשון, לפיכך הדין שכינוי נדרים שבועות ונזירות⁷⁰ ראויים להיות כנדרים, כיון שהוא מדבר באותו הלשון, ומכיר בו שבלשון זה הוא אוסר עצמו נדרו קיים.

וכנויי נדרים שבועות ונזירות נוצרו מתוך שיש⁷¹ מקומות שאנשיהם עלגים ומפסידין את הלשון ומכניז על דבר בדבר אחר ובמקומות אלו הולכין שם אחר הכנוי, והולכין אחר לשון כלל העם באותו מקום ובאותו זמן.

⁶⁹ העמק דבר שם פסוק ה

⁷⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רו א

⁷¹ רמב"ם הלכות נדרים פרק א הלכה טו, מובא בש"ך כאן א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

לפיכך כל כנויי נזירות כנזירות, כיצד מקומות העלגים שמשנין את הדבור⁷³ ואמר שם⁷⁴ הריני נוזק נוזח פזיח הרי זה נוזר.

ודין כנויי נזירות כדין כנויי נדרים⁷⁵, וכן שבכל מקום שהולכין אחר הלשון שרגילין בו, שאם יש להם כינוי לנזירו ונזר בו הרי נזירות, ומי שאינו מכיר באותו לשון ונזר בו אינו נזירות וי"א שאם הכל מכירים והוא אינו מכיר על אף שאינו מבין הרי זה נזירות, וכל יתר דיניהם כנזכר לעיל.

ג. האומר אתא הרי זה נוזר או אתא נאה ... הריני כזה

הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה

נוזר

קיימא לן⁷⁶ דכשקיבל נזירות בלבו בלבד אינו כלום דדברים שבלב אינן דברים, דכתיב פרשת נשא שם) פִּי יִפְלֵא לְנֶדֶר נְזִיר, שיפרש בפיו⁷⁷. אמנם אפילו אינו מוציא הנזירות בפיו מפורש אלא שאומר דבר שמשמעותו הוא נזירות וגמר בלבו ג"כ לנזירות זה מקרי יד, כמו יד לכלי שאינו עיקרו של כלי אלא שאוחזין בו הכלי וכן הוה זה יד לנזירות, ואין אומרינן⁷⁸ בנזירות עד שיוציא בשפתיו דבר שמשמעו אצל כל העם כענין שבלבו, אלא כיון שגמר בלבו והוציא בשפתיו דברים שענינם שיהיה נזיר⁷⁹, ואף על פי שאין במשמען לשון נזירות הרי הוא נזיר.

כיצד הרי שהיה נזיר עובר לפניו, ואמר אהיה, הרי זה נזיר הואיל ובלבו היה שיהיה כמו זה, ואף על פי שלא פירש ואמר אהיה כמו זה.

⁷² רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה ח

⁷³ ולא כמ"ש התוס' שם שהם משבעים לשון והקשו לפי פירושם לר' יוחנן מאי אריא הנך ג' לשונות וכו' וי"ל וכו' חייל עליו נזירות נמי כי אין מתכוין כלומר כי אינו מבין זה הלשון אבל לעולם מיירי דמתכוין לנזירות וכ"כ התוס' בהדיא בריש נדרים וז"ל ואומר ר"י ודאי אם יהיה בלשונם יהיה נדר אחרי שהם מבינים והני דמתניתין אפילו לא יבינו האי לשון הרי הוא נדר עכ"ל.

⁷⁴ משמע שעצם זה שאמר שם הרי חל נזירות אפילו אם הוא עצמו אינו מבין, וכח"י רע"א לעיל גבי נדרים

⁷⁵ כס"מ שם

⁷⁶ ערוך השולחן העתיד הלכות נזירות סימן ב סעיף א

⁷⁷ וגם בנדרים כתיב: ככל היוצא מפיו יעשה, וגם בשבועה כתיב: לבטא בשפתים

⁷⁸ רמב"ם הלכות נזירות פרק א הלכה ה

⁷⁹ והוסיף ברמב"ם שם אף על פי שהן עניינות רחוקות

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נוזר

היה נוזר⁸⁰ עובר לפניו, ואמר הריני כזה הרי זה נוזר⁸¹. וי"א⁸² שאפילו אומר הריני ואינו מזכיר כזה הרי זה נוזר שהרי הוא כאומר אהיה.

וכן אם⁸³ אחז בשערו ואמר אהיה נאה, שאז כוונתו אהיה נאה במצוה התלויה בשיער דהיינו נזירות⁸⁴ או אהא מכלכל או אהא מסלסל וכן אם אחז בשערו⁸⁵ ואמר הריני מסלסל או הריני מכלכל או הרי עלי לשלח פרע הרי זה נוזר אפילו לא היה נוזר עובר לפניו⁸⁶ והוא שיגמור בלבו להזיר.

ג. הרי עלי ציפורים... אינו נוזר

אמר⁸⁷ הרי עלי צפורים אף על פי שהיה נוזר עובר לפניו ואף על פי שהיה בלבו להזיר אינו נוזר⁸⁸ והרי זה כמי שלא הוציא בשפתיו כלום⁸⁹.

דף ב:

⁸⁰ רמב"ם שם פרק ב הלכה ד

⁸¹ מדברי רבינו נראה דדוקא אמר הריני כזה הוא דהוי נוזר אבל הריני לחוד אף על פי שנוזר עובר לפניו לא מהני וכ"כ התוס' בפ"ק דנוזר דף ב' ע"א ויש לתמוה הא אמרינן בירושלמי התם הל' ב' הריני יד לנזירות יעו"ש וראיתי להר"ב מל"מ ז"ל שהביא בקיאות מהא דאמרינן בפ"ק דנדרים דף ט' ע"א אמר שמואל באומר כנדרי רשעים הריני עלי והימנו הריני בנזירות וכו' וכתב הר"ן כשהיה נוזר עובר לפניו ואפ"ה דוקא כי אמר כנדרי רשעים הריני, אבל כי אמר הריני לחוד לא אמר כלום דלא דמי לאומר אהא דאמרינן בקידושין וכו' יעו"ש ולפ"ז לא קשה דהבבלי חולק בזה על הירושלמי וזו היא דעת התוס' ורבינו שכתב נמי בפ"א מהל' אלו הל' כ"ו אמר כנדרי רשעים הריני והיה נוזר עובר לפניו חייב בנזירות עכ"ל נראה מזה דדוקא אמר כנדרי רשעים אבל אמר הריני לחוד לא אמר כלום אף על פי שהיה נוזר עובר לפניו ועיין בשטמ"ק שם ובקרבן העדה. צדקה לחיים שם.

⁸² דעת הר"ן נדרים ט:

⁸³ רמב"ם שם פרק א הלכה ה

⁸⁴ ערוך השולחן העתיד שם סעיף ג

⁸⁵ לח"מ שם

⁸⁶ רדב"ז שם

⁸⁷ רמב"ם שם הלכה ז

⁸⁸ שאין ציפורים בנזיר טהור אלא בנזיר טמא, וכוונתו לעניין אחר לצפורי נדבה או לצפורי מצורע לחכמים. ערוך השולחן העתיד שם.

⁸⁹ מלשון זה משמע דאינו חייב בשום דבר בעולם וקשה דמהנמי מוכח דלכו"ע חייב להביא הצפורים מיהא וכן פירשו רש"י והרע"ב ורבינו בפ"י המשנה שכתב וז"ל ואמנם חייב להביא שתי תורים או שני בני יונה בלבד ויקריב אותם נדבה ע"כ. וכיון שכן למה הוצרך רבינו להוסיף וה"ז כמי שלא הוציא בשפתיו כלום כיון דעכ"פ אף דנזירות לא חילא עליה הצפורים מיהא חייב להביאם. מעשה רקח שם

הלכות הדף היומי

מסכת נוזר

ד. האומר אהא הרי זה נוזר ... כגון שהיה נוזר עובר לפניו ... ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים ... דקאמר בלבו

כבר התבאר במסכת נדרים דף ה. שמכיון שעיקר הנדר אינו תלוי אלא בלשון לפיכך כשם שידות נדרים כנדרים כך ידות נזירות כנזירות⁹⁰, כלומר ידות שהתחיל בלשון שמשמעו נדר או נזירות ולא גמר הדיבור, וגמר בלבו ג"כ לנזירות זה מקרי יד ואף על פי כן הוא נאסר עליו כאילו גמר כל הדיבור, וזה דומה לאדם שאוחז ביד הכלי ועל ידי כך משתמש בכלי כאילו אחז בו בעצמו, והוא שיהיו מוכיחות קצת על הנדר.

אולם צריך שלשון יד הנדר תוכיח את כונתו⁹¹, וגם אם צווח ואומר כך היתה כונתי בלבי אינו מועיל אם אין יד הנדר מוכיחה את כונתו⁹². לפיכך הרי שהיה נוזר עובר לפניו⁹³, ואמר אהיה, הרי זה נוזר, הואיל ובלבו היה שיהיה כמו זה ואף על פי שלא פירש ואמר אהיה כמו זה. אולם אם לא היה נוזר עובר לפניו מכיון שאין הלשון מוכיחה שאהיה אפשר שכונתו אהיה בתענית אינו נוזר.

ה. בזמן שנוזר עובר לפניו לינא לספוקא במילתא אחרינא

כשנוזר עובר לפניו ואומר יד לנזירות כנזר הרי הוא נוזר אפילו שהנוזר שעובר לפניו גמר נזירותו ועדיין לא הביא קרבנותיו כיון שעדיין לא הותר לשתות יין ולטמא למתים⁹⁴. שכל זמן שלא הותר לשתות יין ולטמא למתים בכלל נוזר הוא, וכן אין חילוק בין אם הוא נוזר טהור לנזר טמא.

ו. זה אלי ואנוהו אנאה לפניו במצות אעשה לפניו סוכה נאה לזלב נאה ציצית נאה אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרננו בשיראין נאים

⁹⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד רו א

⁹¹ ט"ז שם א

⁹² ערוך השולחן העתיד שם סעיף יא

⁹³ רמב"ם שם פרק א הלכה ה

⁹⁴ ערוך השולחן העתיד שם סעיף י

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נויר

כבר התבאר במסכת שבת דף קלג: שחייב אדם להדר במצוה, שנאמר "זה אלי ואנוהו"⁹⁵ ואמרו חז"ל התנאה לפניו במצוות ונחלקו הראשונים אם הוא מצוה עשה מן התורה, או מ"ע מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. ומשום כך צריך בכל מצוה לעשותה בכל כוחו שתהיה נאה מה שאפשר. ואחז"ל (ב"ק ט:): הידור מצוה עד שלישי במצוה.

ואף שמצד הדין אין צריך להוסיף יותר משליש, מכל מקום מי שמוסיף הקב"ה יפרע לו שכרו עבור זה בחייו בעוה"ז⁹⁶.

גם במקום שאין ההידור ניכר לעין מצוה להדר, ולכן גם בפרשיות שבבתי התפילין או במזוזה יש להדר⁹⁷.

ובכלל דין זה של הידור מצוה, שיבחר המין המשובח ומעולה הראוי לאותה מצוה כדכתיב מבחר נדריך⁹⁸.

הכותב ס"ת שאינו מהודר אם חוזר ומהדר אותו או כותב לעצמו ס"ת אחר בהידור, ודאי מקיים מצות הידור

וכן המוהל תינוק ולא ייפה את המילה, ונשארו נימי עור וכדומה מקיים הידור מצוה בכך שחותכם ומסירם.⁹⁹

הידור מצוה שייך גם אם אינו יכול להדר בכל המצוה אלא רק בחלק ממנה כגון שיכול להדליק רק נר אחד בחנוכה בשמן זית והשאר בשעוה. שאינו מהדר בכל המצוה, וכן אם קונה תפילין ואין לו כסף להדר בכל הפרשיות הבתים והרצועות, יהדר במה שיכול.

אם קיים אדם מצוה, ואח"כ נודמן לו לקיימה בהידור גדול יותר, מן הראוי שיקיימה שוב בהידור כגון מצות נטילת לולב שנודמן לו אחר שנטל כבר אתרוג, או אחד מהמינים מהודר יותר, מן הראוי שייטול שוב לשם מצוה אמנם לא יברך שוב על המצוה.

במקום הידור מצוה אין איסור של בל תשחית, ולכן אם כתב סת"ם ויצא לו חלק שאינו מהודר כל כך, מותר לגונזו כדי לכתוב יפה ממנו. וכן אם מצא אתרוג מהודר ייקחהו, אף על פי שעל ידי כן יזרק האתרוג הראשון שהיה בידו.

אם רצה להוציא ספר תורה מהודר לקריאת התורה, ובטעות הוציא הספר שאינו מהודר כל כך. לא יחזירנו לארון קודש כדי להוציא את המהודר, משום ביזוי הספר

⁹⁵ שמות ט"ו ב'

⁹⁶ מ"ב תרנ"ו ס"ק ו'

⁹⁷ מ"ב ס"ו לז' ס"ק ד', ועיין ברמ"א או"ח ס"ו לב' סעי' ד' ובביאור הגר"א ס"ק יב' ועיין בשד"ח מערכה ז' כלל יב' שיש מהאחרונים שהולקים וסבורים שאם אינו נראה לעין אין מצוה להדר

⁹⁸ דברים י"ב י"א

⁹⁹ שו"ת משנה הלכות חלק יד סימן מה

הלכות הדף היומי

מסכת נויר

תורה. ואין שייך כאן הידור מצוה מכיון שהמצוה היא קריאת התורה, ובעצם הקריאה אין הידור על יד שהכתב מהודר יותר¹⁰⁰.

התחיל בקיום מצוה, ובתוך כדי קיומה נזדמן לו מהודר יותר, לא יניח השאינו מהודר וייקח המהודר, משום שע"כ ייגרם ביזוי המצוה ממש.

אבל אם לא התחיל כלל, ודאי ייקח המהודר, ואם התחיל להכין ולהכשיר המצוה ובתוך כך בא לו מהודר יותר, נחלקו האחרונים אם יפסיק וייקח המהודר.

ולפיכך התחיל להדליק נרות שבת בשעוה, ונזדמן לו שמן זית לא יפסיק. אבל אם בתוך כדי הנחת נרות השעוה נזדמן לו שמן זית, הדבר תלוי במחלוקת הנ"ל וראוי להחמיר ליקח של השמן זית.

אסור לבטל תלמוד תורה כדי להדר במצוה.

הידור מצוה שייך גם במשרתי המצוה, ובחפצים השומרים על המצוה, ולכן יש להדר ולייפות את נרתיק התפילין, והקופסאות ששומרות עליו, וכן בקופסת אתרוג, נרתיק ללולב, ואפילו ארון ספרים וכדומה.

אין ההידור שוה בכל המצוות למשל בנר חנוכה יש כמה מצות הידור, א) להדליק בשמן זית הוא הידור שמעיקר הדין כל השמנים כשרים. ב) שתהיה מנורה של כסף עב"פ מהודרת. וזהו ההידור מחוץ למצוה. ג) הידור נר לכל אחד ואחד. ד) הידור ביום ראשון מדליק אחד ובכל יום מוסיף והולך. ה) הידור שלובש בגד מכובד או חדש לכבוד המצוה.

¹⁰⁰ שו"ת הר צבי סי' סג